

2

पत्रम्

(क) अनौपचारिकम् पत्रम्

1. योगदिवसे भूयमाने कार्यक्रमे अनुजस्य सहभागित्वं वर्णयन् पत्रम्।

जयपुरम्

17.11.2017

प्रिय अनुज,
सस्नेहं नमो नमः।

कुशली कुशलं कामये। इदं विज्ञाय मम चेतः अतीव प्रसन्नताम् अनुभवति यद् भवान् योगदिवसोपलक्ष्ये राजधान्याम् आयोजिते विशेषकार्यक्रमे भारतशासनस्य प्रधानमन्त्रिणा सह योगासनानि करिष्यति। योगाः स्वास्थ्यस्य रक्षायाः सरलतमाः उपायाः सन्ति। सम्पूर्णविश्वं भारतीयस्य योगज्ञानस्य शिक्षणाय उत्सुकं दृश्यते। संयुक्तराष्ट्रसंघः (U.N.O) जूनमासस्य एकविंशति तारिकां 'योग दिवसः' इति रूपेण घोषितवान्।

अनुज! योगासनानि रक्तचापं, हृदयरोगं, अति स्थूलतां, मधुमेहम् इत्यादिरोगनिवारणे उपयोगीनि। त्वमपि प्रतिदिनं अभ्यासं करोषि, अतः मन्ये तव स्वास्थ्यं सुदृढम् अस्ति एव। एवमेव उत्तरोत्तरम् उन्नतिं कुरु इति मे शुभकामना।

तव अग्रजः

रामकरणः

सी/104 वसन्त कुञ्जम्

जयपुरम्

अभ्यासवान् भव

अभ्यासः—योगदिवसे भूयमाने कार्यक्रमे भगिन्याः सहभागित्वं वर्णयन् एकं पत्रं लिखत।

.....

.....

.....

.....

© NCERT
to be republished

.....

.....

.....

(ख) औपचारिकम् पत्रम्

1. अवकाशार्थं प्रार्थना-पत्रम्।

सेवायाम्

श्रीमन्तः प्राचार्याः

केन्द्रीय विद्यालयः, जयपुरम्

राजस्थानम्

विषयः- दिनद्वयस्य अवकाशार्थं प्रार्थना-पत्रम्।

महोदयाः

सविनयं निवेदयामि यदहं भवतः विद्यालयस्य माध्यमिक-कक्षायाः छात्रः अस्मि। ह्यः विद्यालयात् गृहं गच्छन् अहं ज्वरग्रस्तः अभवम्। यदाहं चिकित्सकं प्रति गतः तदा चिकित्सकेन दिनद्वयस्य विश्रामाय परामर्शः प्रदत्तः।

अतः अहं विद्यालयम् आगन्तुं असमर्थः अस्मि। कृपया मम प्रार्थनां स्वीकृत्य दिनद्वयस्य अवकाशं प्रदाय माम् अनुगृह्यन्तु भवन्तः इति।

भवताम् आज्ञाकारी छात्रः

राजीवः

नवमी 'ब'

क्रमाङ्कः-35

दिनाङ्कः-28.11.2017

क अवकाशार्थं प्राचार्या प्रति प्रार्थनापत्रम् लिखत।

सेवायाम्

प्राचार्या!

केन्द्रीयविद्यालयः रोहिणी,

दिल्ली

विषयः दिनद्वयस्य अवकाशार्थं प्रार्थनापत्रम्

महोदये

.....

.....

.....

.....

2. भगिन्याः विवाहे गन्तुं प्रार्थना-पत्रम्।

सेवायाम्,

श्रीमन्तः प्राचार्याः

प्रतिभा-विकास-विद्यालयः

वसन्तकुञ्जम्

नवदिल्ली

विषयः- भगिन्याः विवाहे गृहं गन्तुम् अवकाशार्थं प्रार्थना।

महोदयाः

सविनयं निवेदयामि यदहं नवमी कक्षायाः छात्रः अस्मि। आगामिनः मासस्य द्वितीयायां तिथौ मम ज्येष्ठाभगिन्याः विवाहः सुनिश्चितः अस्ति। वरयात्रा गाजियाबादतः आगमिष्यति। भगिन्याः शुभविवाहस्य अवसरे मम उपस्थितिः अनिवार्या अस्ति। अनुजः अस्मि इति कारणात् बहुकार्याणि मया करणीयानि।

कृपया मम स्थितिं विचार्य सप्ताहस्यैकस्य अवकाशं प्रदाय माम् अनुगृह्यन्तु। अध्ययनस्य अवशिष्टं कार्यम् अहम् अवकाशं समाप्य शीघ्रमेव पूरयिष्यामि।

भवताम् आज्ञाकारी शिष्यः,

जयदेवः

नवमी-'स'

क्रमाङ्कः-31

दिनाङ्कः-28.11.2018

महोदये

© NCERT
republic

स्वाध्याये, भवान्, प्रथमसत्रीया, शैक्षिकभ्रमणस्य, अनुमतिः, गन्तुम्,
पञ्चाशतरूप्यकाणि, प्रेषयन्तु, शीघ्रातिशीघ्रं, प्रतीक्षायाम्

दिनांक:.....

सम्पन्ना। परीक्षानन्तरं शिक्षकैः सह छात्राणां 4.....योजना अस्ति। यदि

भवतः 5.....स्यात् तर्हि अहमपि तैः सह 6.....
इच्छामि। सर्वैः एव गन्तुकामैः 7..... देयानि सन्ति। भवतः अनुमतिः
अस्ति चेत् पञ्चशतरूप्यकाणि शुल्काय, पञ्चशतरूप्यकाणि च मार्गव्ययार्थं 8.....
भवन्तः।

कृपया 9.....स्वमन्तव्यं प्रकटयन् पत्रं लिखतु।

भवतः अनुमत्याः 10..... भवतः पुत्रः

अविनाशः

4. पर्वतीयसुषमायाः वर्णनं कुर्वन् स्वमित्रं नमितं प्रति सुमेशस्य पत्रम्।

प्रिय मित्र नमित,

सप्रेम नमोनमः।

अत्र कुशलं, तत्र अस्तु। दिसम्बरमासे अहं परिवारेण सह कश्मीरप्रदेशम् अगच्छम्।
कश्मीरप्रदेशस्य सौन्दर्यं तु दर्शकान् आकर्षयति। विविधैः फलैः युक्ताः वृक्षाः प्रकृतेः सौन्दर्यं
वर्धन्ते एव। सर्वत्र एव हरीतिमा आसीत्। यत्र कुत्रापि दृष्टिः गच्छति तत्र प्रकृतेः सुषमा एव
दृश्यते स्म। कश्मीर-प्रदेशस्य डलसरः तु न सर्वेषाम् आकर्षणस्य केन्द्रः अस्ति। यदा अत्र
हिमपातः भवति तस्य वर्णनं कर्तुं तु कोऽपि समर्थः अस्ति। कश्मीरप्रदेशः पृथिव्याः स्वर्गः एव।
यदा भवान् अत्र आगमिष्यति तदा मम कथनस्य सत्यतां ज्ञास्यति।
शेषं सर्वं कुशलम्।

मातृपित्रोः चरणयोः प्रणामाः।

भवतः मित्रम्

सुमेशः

दिनाङ्कः-28.11.2018

5. दण्डशुल्कक्षमापनार्थं प्रधानाचार्या प्रति पत्रम्।

परीक्षाभवनतः

दिनाङ्कः.....

आदरणीया प्रधानाचार्या,

राजकीयः प्रतिभाविद्यालयः

दिल्ली-1100039

महोदये!

सविनयं निवेदनम् अस्ति यत् अहं भवत्याः विद्यालयस्य नवमकक्षायाः छात्रः अस्मि।
ह्यः अहं विद्यालयम् विलम्बात् आगच्छम्। अतः अहं कक्षाध्यापिकया पञ्चाशद्रूप्यकैः

ધન્યવાદ:
ભવતઃ શિષ્યઃ
અમિતઃ

क दण्डशुल्कक्षमापनार्थं प्रधानाचार्यं प्रति प्रार्थना-पत्रम् लिखत।

6. 'ई-मनी' इत्यस्य महत्त्वं वर्णयन् पितरं प्रति पत्रं लिखत।

नवदिल्लीतः
दिनाङ्कः 17.01.2018

सम्मान्याः पितृचरणाः,
सादरं प्रणमामि।

भवतः पत्रम् प्राप्तम्। पत्रं पठित्वा अतीव प्रसन्नताम् अनुभवामि। जनन्या सह भवताम् अत्र आगमनम् अचिरेण भविष्यति इति समाचारेण विशेष-प्रसन्नता जाता। अद्यैव अहम् ई.मनी इति माध्यमेन मार्गव्ययं प्रेषयामि। सद्यः एव नूतनतया भारतसर्वकारेण प्रवर्तितः एषः ई.माध्यमः

अतीव सरलः। भवान् स्व-कोषागारात् प्राप्तम् एटीएम कार्ड इति गृहीत्वा रेलस्थानकं गच्छतु।
तत्र एकं कूटसंकेतं प्रदाय भवान् धनं प्राप्तुं शक्नोति।

ई. मनी माध्यमस्य अन्येऽपि लाभाः सन्ति। यथा-चौरस्य भयं न भवति, यत्र-कुत्रापि प्रेषणं सरलं भवति, सर्वकारस्य आदेशेन सर्वे विभागाः एतत् धनं स्वीकुर्वन्ति।

कृपया चिटिकां निर्मीय आगमनतिथिं ज्ञापयतु। अहम् उत्सुकतया भवतः पत्रस्य प्रतीक्षां करोमि।

मातुः चरणयोः मे प्रणामाः निवेदनीयाः।

भवतः सुपुत्रः

सत्यनारायण भारद्वाजः

क 'ई-मनी' इत्यस्य महत्त्वं वर्णयन् मातुलं प्रति पत्रं लिखत।

7. अतिविश्वासात् हानिः इत्यधिकृत्य मित्राय मञ्जूषायाः सहायतया पत्रं लिखत।

अस्तु, पृष्टम्, कारणम्, परीक्षापरिणामः, ईदृशः, मया, अतिविश्वासः, अन्यः, सर्वम्

परीक्षाभवनतः

दिनाङ्कः.....

प्रिय मित्र!

नमोनमः

अत्र कुशलं तत्र 1..... भवता 2.....
 यत् प्रथमसत्रपरीक्षायां मम परीक्षापरिणामः कीदृशः अस्ति?
 प्रथमसत्रपरीक्षायां मम 3..... आशानुकूलः न अस्ति। अस्य
 4..... अपि मया ज्ञातम्, मम स्वोपरि 5..... एव आसीत् यत् अहं
 तु सर्वम् एव जानामि। कदाचित् 6..... स्वोपरि विश्वासः मानवाय विनाशकारी
 भवति। अस्य दुष्परिणामः 7..... तु सोढः परं कोऽपि 8..... अस्य पात्रं
 न भवेत्। इति कृत्वा कथयामि। कदापि स्वोपरि अतिविश्वासः न करणीयः। शेषं 9.....
 ..... कुशलम्। सर्वेभ्यः मम प्रणामाः।

भवतः मित्रम्

8. भवान् सुमितः। मञ्जूषायां दत्तैः पदैः सह योगस्य महत्त्वं वर्णयन् स्वमित्रं अमितं प्रति पत्रं लिखतु।

योगस्य, आगताः, प्रभावः, कार्यक्रमे, सिध्यति, प्रेरितान्, जनाः, तैः

परीक्षाभवनतः

दिनाङ्कः.....

प्रिय मित्र अमित!

सप्रेम नमोनमः।

अत्र कुशलं तत्र अस्तु। मम पिता योगदिवसे 1..... प्रचारार्थं स्वक्षेत्रे आयोजनं
 कृतम्। तस्मिन् 2..... योगविद्यायां कुशलाः अनेके 3..... आगत्य
 स्वविचारान् प्रकटितवन्तः। एवं ते जनान् योगस्य जीवने स्वीकारार्थं 4..... अपि

अकुर्वन्। योगेन किं किं 5 ..... किं किं च प्राप्यते इति अपि 6 .....
स्पष्टीकृतम्। तेषाम् उद्धोधकानां विचाराणाम् ईदृशः 7 ..... जातः येन ये अपि जनाः
तत्र 8 ..... ते योगप्रक्रियां जीवने धारणार्थं प्रतिज्ञाम् अकुर्वन्। यदि भवान् अपि
अत्र स्यात् तदा स्वयं पश्येत्। अस्तु! शेषं सर्वं कुशलम्।

भवतः मित्रम्

सुमितः

9. भवान् प्रथमसत्रपरीक्षायाम् उत्तमाङ्कान् प्राप्तवान् इति वर्णयन् मित्रं प्रति मञ्जूषायाः
सहायतया पत्रं लिखतु।

समयानुसारिणीम्, सर्वम्, अस्तु, अङ्काः, अनुपालनम्, पृष्टम्, कारणम्, कारणात्,
परीक्षापरिणामः

परीक्षाभवनतः

तिथिः .....

प्रिय मित्र,

नमोनमः

अत्र कुशलं तत्र 1 .....। भवता 2 ..... यत् प्रथमसत्रपरीक्षायां मम
परीक्षापरिणामः कीदृशः अस्ति? प्रथमसत्रपरीक्षायां मम 3 ..... आशानुकूलः अस्ति।
अस्य 4 ..... एतत् अस्ति यत् मया नियमानाम् अनुपालनं कृतम्। खेलनस्य समये
खेलनम्, पठनस्य समये पठनम् कृतम्। अस्मात् 5 ..... मया परीक्षायां शोभनाः 6
..... प्राप्ताः। सत्यम् एव एतत् यदि समयस्य 7 ..... क्रियते तदा अस्य
परिणामोऽपि शोभनीयः भवति। भवान् अपि एवं 8 ..... पालयेत्। शेषं कुशलम्।
सर्वेभ्यः मम प्रणामाः।

भवतः मित्रम्

10. अतिवृष्टेः कारणात् विषमं जीवनं यापयन्तं स्वमित्रं प्रति पत्रं लिखत।

दिल्लीनगरतः

दिनाङ्कः .....

प्रिय मित्र सुमित!

नमोनमः।

भवतः मित्रम्
सिद्धार्थः

.....

.....

© NCERT
not to be republished

